

Weg van mij

Kinderen en jongeren als nabestaanden van zelfdoding

Conferentie voor iedereen die beroepsmatig of als vrijwilliger in aanraking komt met kinderen en jongeren die rouwen na zelfdoding

Uitgeverij
Ten Have

14 juni 2006
Antropia te Driebergen

Weg van mij

In Nederland sterven jaarlijks 1500 mensen door zelfdoding. Ruim 40% van hen is tussen de dertig en de vijftig jaar en ze zijn vaak ouder van kinderen en jongeren. Daarnaast zijn er jaarlijks 45 jongeren die een einde aan hun leven maken. Ze zijn broer, zus, vriend, klas- of teamgenoot. Nogal wat kinderen en jongeren krijgen in hun naaste omgeving te maken met zelfdoding. Hoe vertel je een kind dat zijn vader zelf een einde aan zijn leven heeft gemaakt? Wanneer vertel je het aan een kind of een puber? Is zo'n ervaring per definitie traumatisch? Hoe kun je deze kinderen en jongeren ondersteunen in hun rouw? Vragen waar we mee worstelen en waarmee we tijdens de conferentie aan de slag gaan.

Tevens wordt het boek *Weg van mij* gepresenteerd. Een boek waarmee kinderen zelf, of onder begeleiding, aan de slag kunnen. Het is geschreven door Riet Fiddelaers-Jaspers en Monique van 't Erve, in samenwerking met ervaringsdeskundige kinderen en ouders. Naast professionele deskundigen zijn ook ouders en jongeren aanwezig die ervaring hebben met zelfdoding in het gezin.

De conferentie is bedoeld voor iedereen die in zijn (vrijwilligers)werk te maken kan krijgen met kinderen en jongeren die rouwen na zelfdoding. Tot de doelgroep behoren leerkrachten, (school)maatschappelijk werkers, uitvaartverzorgers, psychologen, orthopedagogen en anderen.

Deze conferentie vindt plaats in samenwerking met de Landelijke Stichting Rouwbegeleiding en met ondersteuning van Uitgeverij Ten Have, de Ivonne van de Ven Stichting, Monuta en Yarden.

Programma

09.15 uur

Inloop en inschrijving
(informatiestands aanwezig)

09.45 uur

Opening door de dagvoorzitter Jolien van der Kooij

09.55 uur

'Onder de zelfdoding'

Erik Jan de Wilde is psycholoog en Hoofd Onderzoek GGD Rotterdam e.o. en gepromoveerd op het onderwerp 'jongeren en zelfdoding'. Hij zal zijn eigen ervaringen als jonge nabestaande tegen het licht houden van wat de wetenschap en de psychologie ons vertelt over het verlies van een naaste door zelfdoding.

10.30 uur

Weg van mij

Riet Fiddelaers-Jaspers en Monique van 't Erve vertellen samen met jongeren die meewerkten aan het boek *Weg van mij* over de ervaringen van kinderen en jongeren.

10.50 uur

Koffiepauze

11.10 uur

Verhalen van rouw
Theater Draad biedt u gelegenheid om uw verhalen en ervaringen te delen. De acteurs en muzikanten van Draad maken er ter plekke scènes van.

12.20 uur

Afronding van de ochtend

12.30 uur

Lunchpauze met mogelijkheid tot bezoek aan de informatiestands

13.45 uur

Doorlopende parallelsessies onderbroken door een theepauze

16.00 uur

Afronding van de dag met een drankje

Parallelsessies

1. Alle sterren van de hemel

Daisy Luiten, creatief therapeute

Dit therapeutische bordspel helpt om spelenderwijs gevoelens en gedachten te delen na een verlies, ongeacht de leeftijd. Naast theoretische verdieping spelen we het spel met (een deel van) de groep.

2. De binnenkant (b)uiten

Maria Derksen, rouwtherapeute, netwerklid Stichting Achter de Regenboog.

Hoe kun je kinderen en jongeren uitnodigen op een veilige manier de vragen en (verborgen) emoties rondom zelfdoding uit hun binnenwereld naar buiten te brengen, gebruikmakend van hun eigen beeldtaal.

3. Vorm geven aan het waarom

Ton Overtoom, opleider ritueelbegeleiding en John Brunekreeft, ritueelbegeleider

Hoe kun je inhoud en vorm geven aan een afscheid- of herdenkingsviering na zelfdoding? Welke teksten, liederen en andere creatieve expressievormen zijn passende onderdelen van de viering?

4. Preventie van suicide bij jongeren

Caroline Gravesteijn en Jakob Rigter, psychologen

Hoe vaak komt suicide bij jongeren zelf of in hun omgeving voor? Het programma 'Levensvaardigheden' biedt mogelijkheden om suicide bij jongeren bespreekbaar te maken en te voorkomen.

5. Als een ramp de school treft

Ine Spee, KPC Groep, is o.a. projectleider van het Calamiteitenteam

Het Calamiteitenteam krijgt regelmatig ondersteuningsvragen van scholen bij zelfdoding van leerlingen en zelfdoding in hun. Gebeurtenissen die haaks staan op de schoolopdracht: bijdragen aan een gezonde ontwikkeling van leerlingen. Hoe kun je hen, docenten en ouders ondersteunen?

6. Begeleiding bij traumatisch rouw

Carlijn de Roos, coördinator van het Psychotraumacentrum Kinderen en Jeugd, Leiden

In de workshop wordt ingegaan op de opvang en begeleiding van kinderen en ouder(s) na het meemaken van een zelfdoding en het inzetten van de behandelingsmethode EMDR hierbij.

7. Begeleiden van kinderen, jongeren en verzorgers na een traumatische ervaring

Liesbeth Vos, Patricia Schwencke en Karijn Kruijmer, Psychotraumacentrum voor kinderen en jongeren, Utrecht

Aan de hand van voorbeelden wordt ingegaan op de wijze van werken van het psychotraumacentrum. Hoe worden kinderen, jongeren en ouders na een traumatische ervaring opgevangen en begeleid?

8. Wat is rouw en rouwt iedereen anders?

Annemieke van der Sterren, coördinator rouw en rouwzorg, LSR

We kijken nader naar de dagelijkse praktijk van het rouwen en naar de betekenis van rouw. De factoren die de rouwbeleving beïnvloeden zoals de doodsoorzaak (o.a. zelfdoding) komen aan de orde. En wat hebben rouwendenden van ons nodig?

9. Werken met gezinnen die recent een suicide hebben meegemaakt.

Marieke de Groot, UMC Groningen en Jos de Keijser, GGZ Friesland en RU Groningen

Er wordt ingegaan op een programma voor gezinnen waarin een suicide voorkwam en dat beschreven is in het boek Verlies door suicide. De auteurs demonstreren en oefenen hoe om te gaan met psycho-educatie en het veranderen van gedachten en hoe te werken met het circulaire interview.

10. Rituelen in rouw

Clara Velema, kunstzinnig therapeute

Hoe kun je als je jong bent na een zelfdoding benoemen wat er binnen in je leeft? Als we goed luisteren naar de beelden en symbolen die jeugdigen zelf gebruiken, kan dat een toegang geven. Rituelen zijn symbolen in actie. Hoe kun je die gaan zien en toepassen?

Tevens verschenen:

Waarom doet iemand dat?

Kinderen en jongeren ondersteunen na zelfdoding in hun omgeving

Riet Fiddelaers-Jaspers, Marieke de Groot & Jos de Keijser

Een uitgave in de serie *Afscheid nemen*, een reeks over thema's die te maken hebben met doodgaan, afscheid nemen en rouwen.

ISBN 90 259 5715 3

ca. € 11,90

Praktische informatie

Datum: woensdag 14 juni 2006

Plaats: Antropia te Driebergen, zowel met trein als auto goed bereikbaar.
U kunt bij Antropia vooraf een voordelig treinkaartje aanvragen vanaf elk station in Nederland: € 17,- retour (www.antropia.nl).

Tijd: 9.30 tot 16.00 uur

Prijs: € 175,- (inclusief het boek *Weg van mij*, koffie, thee, lunch en een drankje)

Meer info?

Expertisecentrum Omgaan met Verlies, 040-2260450 of info@in-de-wolken.nl.

Inschrijfformulier (ook te downloaden op www.rietfiddelaers.nl)

Ik neem deel aan de conferentie 'Weg van mij'. Kinderen en jongeren als nabestaanden van zelfdoding' op 14 juni 2006 in Driebergen en ik ga akkoord met de inschrijffvoorwaarden.

Mijn voorkeur gaat uit naar parallelsessie ___ of ___ of ___ (indeling op volgorde van inschrijving en betaling).

Uw naam	m/v
Naam organisatie	
Adres	
Postcode/plaats	
Telefoonnummer	
E-mail	
Datum	Handtekening

De deelnamekosten van 175 euro zijn overgemaakt op rekeningnummer 1102.72.471 van Expertisecentrum Omgaan met Verlies te Heeze o.v.v. 'deelname conferentie 14 juni 2006'. Annuleren is niet mogelijk, wel kunt u zich laten vervangen.

Dit formulier opsturen naar: Expertisecentrum Omgaan met Verlies, Ranger 32, 5591 PV Heeze
U krijgt ruim een week van te voren (zo mogelijk per e-mail) een bevestiging. De factuur wordt u op de dag zelf uitgereikt evenals het boek *Weg van mij* dat in de prijs is inbegrepen.